

Nationella riktlinjer för vård vid obesitas

Riktlinjerna i korthet

2023

Socialstyrelsens nationella riktlinjer för vård vid obesitas

Obesitas är en komplex, kronisk sjukdom som blir allt vanligare. Den försämrar människors livskvalitet och ökar risken för andra allvarliga sjukdomar. Obesitas kallas ibland fetma, men många upplever det som kränkande.

I de nationella riktlinjerna för vård vid obesitas ger Socialstyrelsen rekommendationer om

- sammanhållen hälso- och sjukvård – från tidig upptäckt till uppföljning
- kompetensutveckling
- kombinerad levnadsvanebehandling
- läkemedelsbehandling
- kirurgi.

Rekommendationerna gäller undersökningar och behandlingar som kan vara särskilt viktiga att känna till för dig som beslutar om utbudet och resursfördelningen i hälso- och sjukvården. I de nationella riktlinjerna ingår också indikatorer, som du kan använda för olika typer av uppföljningar och utvärderingar.

Riktlinjerna publicerades första gången 2022, och uppdaterades 2023. Vi kommer att uppdatera dem igen om fler obesitasläkemedel inkluderas i den statliga läkemedelsförmånen, så att vi kan ge fler rekommendationer om läkemedelsbehandling. I övrigt ser vi regelbundet över kunskapsläget.

→ Läs mer:

- Läs riktlinjerna i sin helhet på Socialstyrelsens webbplats, socialstyrelsen.se/nationellariklinjer/obesitas.
- På kunskapsguiden.se/obesitas finns sammanfattande information om obesitas för hälso- och sjukvårdspersonal.

Rekommendationer i korthet

Gör tidiga insatser och samverka genom hela vårdkedjan

Barn och vuxna med obesitas behöver en sammanhållen hälso- och sjukvård, från tidig upptäckt, utredning och diagnostik till behandling och uppföljning. Tidiga insatser är viktiga för att hindra fortsatt viktuppgång, som ökar risken för följsjukdomar och kan försvåra behandlingen. Eftersom obesitas är en kronisk sjukdom krävs också lång uppföljning, ofta livslång, och nya insatser vid behov.

Du som är beslutsfattare i hälso- och sjukvården behöver se till att insatserna där hålls ihop och är kontinuerliga. För detta krävs samverkan mellan den regionala hälso- och sjukvården och andra aktörer, till exempel elevhälsans medicinska insats, annan kommunal hälso- och sjukvård och socialtjänsten. Samverkan är extra viktigt när personer med obesitas behöver särskilt stöd, till exempel på grund av svåra funktionsnedsättningar eller svåra psykiska sjukdomar.

Vanligt med fördomar och stigmatisering – kompetensutveckla personalen

Många med obesitas upplever ett fördomsfullt bemötande, diskriminering och stigmatisering – också i hälso- och sjukvården. Ett nedsättande bemötande försämrar både livskvaliteten och vården. Även till exempel stolar och britsar som inte klarar patientens vikt blir stigmatiserande. Som beslutsfattare i hälso- och sjukvården behöver du erbjuda kompetensutveckling till all personal, för att säkerställa både kunskapsbaserad vård och vårdbesök som är fria från stigmatisering.

Erbjud fler patienter olika slags behandling

Det finns olika sätt att behandla obesitas, som är mer eller mindre effektiva för olika personer. Därför är det viktigt att alla regioner kan erbjuda flera typer av behandling. Det behövs både mer stöd för beteendeförändringar (*kombinerad levnadsvanebehandling*) och större satsningar än i dag på läkemedel och kirurgi.

Vården behöver bli mer jämlik

Det finns stora skillnader i obesitasvården i Sverige. Vissa regioner har till exempel specialiserade vårdenheter för barn eller vuxna med obesitas, medan andra saknar det. Patienterna står dessutom själva för stora kostnader, och många får inte tillgång till den behandling de skulle behöva. Till exempel behöver mångdubbelt fler få offentligt finansierad obesitaskirurgi, och inget av de aptitreglerande obesitasläkemedlen ingår ännu i den statliga läkemedelsförmånen.

Vi följer upp och utvärderar vården

Med riktlinjerna vill Socialstyrelsen bidra till en mer jämlik obesitasvård. Vi kommer att utvärdera hur regionerna och kommunerna följer riktlinjerna. För detta har vi tagit fram indikatorer. Som beslutsfattare kan du också använda indikatorerna för att till exempel följa upp och utveckla din verksamhet.